

CENTRINĖ PROJEKTŲ VALDYMO AGENTŪRA

REGULIUOJAMASIS DRENAŽAS: MELIORACIJOS INFRASTRUKTŪROS REKONSTRAVIMAS IR IŠMANIOSIOS MELIORACIJOS PRITAIKYMAS SAUSRINGIEMS PERIODAMS (DOTACIJOS VALSTYBĖS IR PRIVAČIŲ SKLYPŲ SAVININKAMS)

Pavadinimas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA;
VEIKSMO PLĖTOTOJAS – VALSTYBĖS ŽEMĖS FONDAS**

Institucija, įgyvendinanti veiksmą

VERTINIMO IŠVADA

I DALIS

VEIKSMO/PROJEKTO ATITIKIMO DNR PLANO TISKLAMS IR BENDRIESIEMS REIKALAVIMAMS VERTINIMAS

NR.	REIKALAVIMAS	CPVA IŠVADA
1.1.	Veiksmo/Projekto veiklos bei jų siekiami rezultatai ir rodikliai atitinka DNR plano tikslą ir sąlygas	Taip. Veiksmas DNR plane priskirtas investicijų sričiai „Ekonominė infrastruktūra“, subsritis “Verslui aktualios infrastruktūros šalies viduje gerinimas; investuojama į verslui aktualią infrastruktūrą šalies viduje”. Esamo turinio ir apimties veiksmo investicijoms planuojama įrengti reguliuojamą drenažą 12.000 ha plote (apie 0,5 proc. viso Lietuvos drenažu sausinamo žemės ūkio naudmenų ploto; apie 10 proc. nuo Lietuvos drenažu sausinamo žemės ūkio naudmenų ploto, kuriame per pastaruosius 15 metų buvo rekonstruotos melioracijos sistemos).

1.2.	Veiksmas/Projektas atitinka kitus Bendruosius Veiksmo reikalavimus	Taip su išlygomis
<p>Bendra išvada. Veiksmo socialinę – ekonominę naudą generuoja reguliuojamas drenažas, kuris gali būti įrengiamas ir pritaikomas jau esančioms drenažo sistemoms, todėl veiksmo koncepcijos vertinimo metu buvo iš esmės pakeista pradinėje koncepcijos versijoje numatyta veiksmo intervencijos struktūra, investicijas nukreipiant į tuos žemės ūkio paskirties drenažu sausinamus plotus, kuriuose investicijos į esamas melioracijos sistemas yra nereikalingos arba reikalingos minimalios investicijos, tokiu būdu užtikrinant geresnę ekonominės socialinės naudos ir investicijų išlaidų santykį. Siekiant maksimizuoti naudą, prioritetas taip pat kompleksiskai bus taikomas plotams, kuriuose dėl reljefo ir grunto tikėtinas didžiausias reguliuojamo drenažo efektyvumas, teritorijoms, kuriose pasklidusi ūkio tarša yra didelė, taip pat teritorijoms, kur išmokos, kompensuojant nuostolius dėl sausros, viršija Lietuvos vidurkį. Taikant šiuos projektų atrankos prioritetus, tikimasi, kad veiksmo investicijos bus panaudotos efektyviausiai.</p> <p>Veiksmas esama apimtimi ir turiniu yra naudingas įgyvendinti. ENIS rodiklio reikšmė, prie koncepcijoje pateiktų prielaidų ir priklausomai nuo naudojamų naudos komponentų įverčių, yra 2,29 - 2,76.</p> <p>Pažymėtina, kad reguliuojamas drenažas, kaip pakankamai inovatyvi žemės ūkio technologija, generuoja ne tik ekonominį efektą bei naudą, pasireiškiančią išlaidų trąšoms sutaupymu, produktyvumo ir pajamų padidėjimu ar nuostolių dėl sausrų išvengimu, bet ir papildomą aplinkosauginį efektą bei naudą, nes įrengus reguliuojamą drenažą mažinamas neigiamas poveikis aplinkai dėl sumažinamo azoto bei fosforo junginių kiekio išplovimo ir patekimo į paviršinius vandenis (detalesnė žr. III dalies 5 punkte).</p> <p>Išlygos.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Iki kvietimo teikti paraiškas paskelbimo LR žemės ūkio ministerija turi kreiptis į LR konkurencijos tarybą ir gauti išvadą dėl valstybės pagalbos taikymo. Gavus LR konkurencijos tarybos išvadą, esant poreikiui, valstybės pagalbos schema turi būti notifikuota Europos Komisijoje. 2. PVM negali būti tinkamas finansuoti veiksmo lėšomis, jei veiksmo veiklų išlaidas patirsiantys subjektai galės PVM įtraukti į atskaitą ir susigrąžinti iš biudžeto. 3. LR žemės ūkio ministerija turi siekti, kad veiksmo įgyvendinimui būtų investuojamos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano (<i>ang. Recovery and Resilience</i>) lėšos, siekiant įgyvendinti Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane 2021–2030 metams numatytus tikslus. 		

II DALIS
VEIKSMO/PROJEKTO GALIMYBĖS BŪTI KOKYGIŠKAI PARENGTAM IR ĮGYVENDINTAM, LAIKANTIS
DNR PLANO TERMINŲ, VERTINIMAS

NR.	REIKALAVIMAS	IŠVADA
1.1.	Numatoma Veiksmo/Projekto įgyvendinimo pradžia	2020 m. spalio - gruodis (kvietimo tvarkos aprašo rengimas) 2020 m. lapkritis – 2021 m. sausis (kvietimas, paraiškų teikimas ir vertinimas) 2020 m. gruodis – 2021 m. vasaris (sutarčių su paramos gavėjais sudarymas)
1.2.	Numatomi Veiksmo/Projekto įgyvendinimo terminai	<p>Numatoma, kad lokalinių sąmatų sudarymo paslaugų pirkimas ir veiklų vykdymą bei išvados projekto planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo gavimą potencialūs pareiškėjai turės atlikti iki paraiškos teikimo, tačiau nėra aišku, ar pareiškėjai per sąlyginai trumpą laikotarpį turės šioms veikloms pakankamai laiko, finansinių ir žmogiškųjų išteklių, bus suteiktos reikalingos paslaugos, ar bus „paklausa“ iš žemės ūkio subjektų, t. y. ar pareiškėjai galės tinkamai pasiruošti paraiškų teikimui. Kvietimą teikti paraiškas, paraiškų vertinimą, taip pat iš dalies sutarčių su paramos gavėjais sudarymą planuojama vykdyti lygiagrečiai, tačiau negalima pagrįstai įvertinti ar trijų mėnesių laikotarpis tam yra pakankamas. Nėra pagrįsta „paklausa“ šio veiksmo veikloms. Atsižvelgiant į paminėta, galima rizika, kad veiksmas nebus įgyvendintas pilna apimtimi.</p> <p>Dėl trumpo veiksmo įgyvendinimo laiko, veiklų kiekio ir kompleksškumo bei tikimybės, kad gali užsitęsti suplanuotos veiklos (pvz., viešųjų pirkimų procedūros, paslaugų teikimo / darbų atlikimo terminai, kt.) yra rizika veiksmo neįgyvendinti laiku.</p> <p>Pasiūlymas. Valdant rizikas yra svarbu kuo anksčiau į veiksmo įgyvendinimo veiklas įtraukti potencialius pareiškėjus ir partnerius, taip pat taupant projektų vykdytojų išteklius bei užtikrinant, kur įmanoma ir taikytina, veiklų įgyvendinimo sąlygų vienodumą, veiksmo plėtotojas galėtų parengti tipinius dokumentus (pvz., pirkimo dokumentus ir (ar) technines specifikacijas, reikalingas skaičiuokles ir pan.).</p>
1.3.	Numatomas Veiksmo projektų kvietimų ir išlaidų išmokėjimo grafikas	Mokėjimas projektų vykdytojams numatytas 2021 m., tačiau nėra aiški lėšų išmokėjimo schema (periodiškumas, sąlygos ir pan.).

III DALIS
VEIKSMO/ PROJEKTO ILAGALIKIO FINANSINIO IR SOCIALINIO EKONOMINIO TVARUMO VERTINIMAS

VERTINIMO OBJEKTAS	CPVA IŠVADA ¹
1. Išlaidos suplanuotos ir paskaičiuotos tinkamai	
1.1. Investicijos	9.755.026 Eur (be veiksmo administravimo išlaidų), iš jų: <ul style="list-style-type: none"> • Investicijos į reguliuojamo drenažo sistemų įrengimą – 4.414.080 Eur • Investicijos į esamų melioracijos sistemų pritaikymą reguliuojamo drenažo įrengimui – 4.552.290 Eur • Paslaugos (projektavimas, ekspertizė, techninė priežiūra, topografinės medžiagos parengimas) – 788.656 Eur
1.2. Reinvesticijos	4.701.437 Eur reinvesticijos į reguliuojamo drenažo sistemų atnaujinimą praėjus 20 metų po veiksmo įgyvendinimo
1.3. Veiklos išlaidos ²	Veiksmo plėtojui numatytos išlaidos veiksmo įgyvendinimui (administravimui) – 244.974 Eur (iš jų 2020 m. – 30.483 Eur, 2021 m. – 214.491 Eur)
2. Investicijų likutinė vertė suplanuota ir paskaičiuota tinkamai	5.299.719 Eur (kai veiksmo ataskaitinis laikotarpis 30 metų, reguliuojamo drenažo įrenginių vidutinis ekonomiškai naudingas tarnavimo laikas – 20 metų, melioracijos statinių - 50 metų)
3. Veiklos pajamos³ suplanuotos ir paskaičiuotos tinkamai	Veiksmas pajamų negeneruos
4. Finansiniai rodikliai korektiškai apskaičiuoti	
4.1. FGDV investicijoms ⁴	-10.751.240 pateikta reikšmė koncepcijoje -10.948.303 ekspertiniu vertinimu nustatyta reikšmė
4.2. FNIS ⁵	-
5. Išorinio socialinio ekonominio poveikio (naudos / žalos) apskaičiavimas	
5.1. Komponentai pasirinkti korektiškai	Taip. Pasirinkti socialinės - ekonominės naudos komponentai: <ul style="list-style-type: none"> • Dėl įrengto reguliuojamo drenažo sumažėjęs trąšų naudojimas / lėšų sutaupymas

¹ Jei Veiksmo/Projekto vertinimo metu sumos buvo tikslintos, apie tai pažymima, nurodant konkrečias sumas ir CPVA vertinimą.

² Nurodoma bendra ir vidutinė metinė suma.

³ Nurodoma bendra ir vidutinė metinė suma.

⁴ Finansinė grynoji dabartinė vertė (FGDV) – būsimų Veiksmo/Projekto pajamų ir (investicijų ir veiklos) išlaidų skirtumo dabartinė vertė

⁵ Finansinės naudos ir išlaidų santykis (FNIS) – būsimų Veiksmo/Projekto pajamų ir veiklos išlaidų grynujų dabartinių verčių santykis.

	<ul style="list-style-type: none"> • Dėl įrengto reguliuojamo drenažo padidėjęs produktyvumas / pajamų padidėjimas • Dėl įrengto reguliuojamo drenažo ir rekonstruotos melioracijos sistemos sumažėję derliaus nuostoliai dėl ekstremalios sausros • Dėl įrengto reguliuojamo drenažo mažinama pasklidusi žemės ūkio tarša dėl sumažėjusių į gruntą išplaunamų azoto ir fosforo junginių
5.2. Naudos / žalos mastas įvertintas korektiškai	<p>Taip. Naudos mastas skaičiuojamas 12.000 ha imčiai, kuriuose veiksmo apimtyje planuojama įrengti reguliuojamą drenažą.</p> <p>Komponentų masto reikšmės, pateiktos veiksmo koncepcijoje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sutaupytos lėšos dėl sumažėjusio trąšų naudojimo – 100.937 Eur vertinama kiekvienais veiksmo ataskaitinio laikotarpio metais. • Pridėtinės vertės padidėjimas dėl padidėjusio derlingumo – 483.471 Eur vertinama kiekvienais veiksmo ataskaitinio laikotarpio metais. • Sumažėję derliaus nuostoliai ekstremalios sausros atveju – 214.740 Eur vertinama du kartus per veiksmo ataskaitinį laikotarpį. • Sumažėjusi žala aplinkai dėl sumažėjusių išplaunamų azoto ir fosforo junginių - vertinama kiekvienais veiksmo ataskaitinio laikotarpio metais; naudos mastas priklauso nuo pasirenkamo naudos komponento įverčio (parengtos dvi veiksmo skaičiuoklės): <ul style="list-style-type: none"> - <i>1 variantas</i> – vertinant pagal žalos aplinkai dėl išleidžiamų į gruntą azoto ir fosforo junginių dydžius – 1.148.279 Eur vertinama kiekvienais veiksmo ataskaitinio laikotarpio metais; - <i>2 variantas</i> – vertinant pagal surinktų paviršinių nuotekų išvalymo įkainius – 863.136 Eur vertinama kiekvienais veiksmo ataskaitinio laikotarpio metais.
6. Ekonominiai rodikliai	
6.1. EGDV ⁶	<p><i>1 variantas</i> – 15.423.744</p> <p><i>2 variantas</i> – 11.311.958</p>
6.2. ENIS ⁷	<p><i>1 variantas</i> – 2,76; <i>2 variantas</i> – 2,29</p> <p>Veiksmo socialinė – ekonominė nauda yra proporcinga plotui (ha), kuriame įrengimas reguliuojamas drenažas, t. y. didėjant investicijų į reguliuojamo drenažo įrengimą santykinei daliai, atitinkamai mažėjant veiksmo investicijų į einamąsias esamų</p>

⁶ Ekonominė grynoji dabartinė vertė (EGDV) – būsimų Veiksmo/Projekto socialinės ekonominės naudos ir patiriamų išlaidų dabartinė vertė.

⁷ Ekonominės naudos ir išlaidų santykis (ENIS) – būsimos Veiksmo/Projekto socialinės ekonominės naudos išlaidų dabartinių verčių santykis. **Jei prielaidos kelia abejonių, papildomai įvertinamos socialinės ekonominės naudos kiekio prielaidos, kad ENIS reikšmė būtų artima 1.**

	melioracijos sistemų rekonstrukciją santykinei daliai, kitoms prielaidoms nekintant, veiksmo socialinė ekonominė nauda didėtų dėl galimai didesnio ploto (ha), kuriame būtų įrengtas reguliuojamas drenažas.
7. Veiksmo rezultatų poveikis viešiesiems finansams	
7.1. Veiksmo/Projekto rezultato palaikymui reikalinga metinė lėšų suma įvertinta	55.271 Eur per metus reguliuojamo drenažo ir melioracijos sistemų priežiūrai. Viso 1.602.854 Eur 29 metų laikotarpiui. Rezultato palaikymui planuojamos viešosios lėšos.
7.2. Numatomas rezultato palaikymo finansavimo šaltinis	

Vertinimą atlikusių administruojančiosios institucijos darbuotojų ir ekspertų vardas, pavardė, parašas

1. Irma Šopienė

2. Linas Jasiukevičius